

Ірина Квасниця

ЛЕГЕНДА ПРО СЕЛЯНИНА І СОРОК СВЯТИХ

(записано у с. Жовтанці Кам'яно-Бузького району Львівської області)

Прийшла на землю весна. І була вона цього року така погожа, лагідна та тепла, що вирішив селянин бодай біля хати зорати поле і посіяти трохи гороху.

— Що ти робиш, бахуре*? Ще Благовіщення не було, земля спить, а ти в поле спорядився горох сіяти. Лихо ще на нас накличеш, — бідкалася дружина.

— Земля уже протряхла, он яке тепло стоїть, — відказував чоловік. — І що за біда, що я посію трохи гороху за стодолю?

Не звертаючи уваги на бідкання дружини, узяв коня, поклав на воза плуг і поїхав за стодолу орати і сіяти. А на цей день, ще як на гріх, припало свято Сорока Святих. Чоловік геть розум загубив і про свято забув. Ото зорав він город, уже й горох досіває, залишилося лише заборонувати, як бачить, із Загун** ідуть якісь люди. І так їх багато, аж сорок. Підійшли вони до чоловіка, вклонилися, привіталися і питають:

— Чого це ти сьогодні ореш і сієш? Хіба не знаєш, що нині великий день пам'яті сорока Святих Мучеників?

— Боже ж мій милий, — вдарив селянин руками об поли, — прости мені грішному, бо я таки й справді забув, що нині свято! — він щиро перехрестився і у розпачі сів на скибу землі.

— Не переживай, — кажуть йому подорожні, — якщо ти так щиро каєшся, то вродить тобі горох по сорок горошин у кожному стручку.

Сказали так, попрощалися із чоловіком і пішли собі далі. Заборонував чоловік город, пішов додому. А влітку, по Петру, зібрав на тому городі аж сорок міхів гороху. Зроду-віку так та нивка не родила. Радості та втіхи було не знати якої.

На другий рік замислив собі чолов'яга знову на Сорок Святих іти горох сіяти, але вже у полі. І знову весна співала лагідним теплом та погідним небом. Тільки почав оранку, аж гульк, знову ті самі подорожні йдуть.

— Пощо знову сієш на свято? — грізно запитали чоловіка.

Той тик-мик, а сказати нічого не може: правду сказати соромно, а брехня у горлі застряла...

Зрозуміли святі Мученики, а це були вони, що діється у голові захланного*** чолов'яги і кажуть:

— Думаєш, що ти мудріший і хитріший від усіх? Думаєш, що Бога можна дурити, як тобі заманеться, і нічого тобі за те не буде? Зрештою ти правий, Господь наш такий великодушний, що нікого не карає. Він дає кожному по його провині й нагороджує за його достойність.

Сказали так і пішли. А чоловік дивиться — тіло його почало покриватися наривами та болячками, як горох. Сили покинули його. Ледве коня запряг та подався додому. З воза його жінка зняла напівживого, а до ранку вже й дійшов... Отак-то, якби не його захланність, то жив би донині...

* Бахур — розбійник (діал.).

** Загуни — назва частини села, що знаходиться «за горою».

*** Захланний — настільки скупий, «що усього світа йому замало, а неба трохи забагато» (діал.).

ЯЙЦЕ — РАЙЦЕ*
Українська народна казка

Колись була птиця жайворонок царем, а царицею — миша, і мали вони своє поле. Посіяли на тім полі пшеницю. Як уродила їм та пшениця — давай вони зерном ділитися. От одне зерно зайве було. Миша каже:

— Нехай мені буде!

А жайворонок:

— Нехай мені!

Думають вони: що тут робити? Пішли б позиватися, та немає старших за них: немає до кого йти позиватися. Потім миша каже:

— Ну, я лучче його перекушу.

Цар на це діло згодився. Миша тільки взяла зерно в зуби та в нору й побігла. Тут цар — жайворонок збирає всіх птахів, щоб звоювати царицю — мишу, а цариця скликає всіх звірів — і почали війну. Як вийшли в ліс — то що звірі хочуть яку птицю розірвати, то вона на дерево; а птиця як візьме, літаючи, бити звірів, то вони в нору... Так билися цілий день, а потім увечері сіли всі спочивати.

Коли цариця огляділась, — аж немає на війні комашні! Тоді вона звеліла, щоб конче була на вечір і комашня. Коли це приходить і комашня.

Цариця й загадала їй, щоб вона вночі полізла на дерева і за одну ніч повідкушувала птиці пір'я коло крил.

На другий день, тільки що розвиднілось, цариця кричить:

— Ану, вставайте воюватися!

Птиця що підійметься, то й упаде на землю, так звір її й розірве. Отак цариця — миша звоювала царя — жайворонка.

А орел бачить, що лихо, сидить на дереві й не злітає. Коли тут іде стрілець, бачить, орел сидить на дереві; як націлиться в нього.

А орел просить його:

— Не бий мене, голубчику, я тобі у великій пригоді стану!

Стрілець удруге націливсь, він ще його просить:

— Візьми лучче мене вигодуй, то побачиш, в якій я тобі пригоді стану!

Стрілець ще намірився стріляти, утретє; орел знов його почав просити:

— Ей, голубчику-братику! Не бий мене та візьми до себе, я тобі у великій пригоді стану!

Стрілець повірив йому: поліз, зняв з дерева та й несе його додому. А орел йому каже:

— Принеси мене до своєї хати та годуй м'ясом доти, поки в мене крила повідростають.

А в того чоловіка було дві корови, а третій бугай. Він зараз і зарізав йому одну корову. Орел ту корову за рік із'їв та й каже чоловікові:

— Пусти мене, я політаю: побачу, чи вже відросли крила.

Той чоловік і випустив його з хати. Орел літав, літав та й прилетів опівдні до того чоловіка, каже йому:

— Ще в мене мала сила — заріж іще одну ялівку!

Той чоловік послухав його та й зарізав. Орел із'їв її за рік. Та знову — як полетів... Пролітав мало не цілий день, увечері знову прилітає та й каже йому:

— Заріж іще й бугая!

Той чоловік думає: «Що тут робити — чи зарізати, чи ні?» А потім мовить:

— Більше пропало, нехай і це пропадає!
Узяв та й зарівав йому бугая. Орел з'їв і того бугая, таки за рік, а потім як полетів, то літав так високо — аж під хмарою.
Коли це прилітає та й каже йому:
— Ну, спасибі тобі, чоловіче: вигодував ти мене, тепер сідай на мене.
Той чоловік питається:
— Що з того буде?
А він йому:
— Сідай!
Той і сів.
Орел поніс аж під хмару, а потім і пустив додолю. Той чоловік летить додолю — коли це орел не дав йому долетіти до землі, підхопив його та й каже:
— А що, як тобі здавалось?
Він у відповідь:
— Так, наче я вже неживий був.
Тоді орел йому:
— Отак само мені було, як ти на мене націлявся.
Потім каже:
— Сідай знов!
Тому чоловікові й не хотілося сідати на орла, — ну, нема що робити, — таки сів.
Орел знов його як поніс, та аж у саму хмару, а звідтіль скинув його так, може, як на два сажні від землі, та й питається його:
— А що, чоловіче, як тобі здавалось?
Він йому каже:
— Так, наче вже кістки мої розсипались.
Орел йому на те:
— Так само й мені було, як ти вдруге націливсь. Ну, ще сідай.
Той сів.
Орел як понесе його аж за хмару та звідтіль і пустив його додолю та підхопив уже аж коло самої землі, а тоді й питається його:
— Як тобі здавалось, як ти летів на землю?
Він йому каже:
— Так, наче мене зовсім не було вже на світі.
Тоді орел йому:
— Отак же само мені було, як ти втретє націлявсь. Ну, тепер уже ніхто нікому не винний: ні ти мені, ні я тобі. А тепер сідай на мене та будемо летіти до моєї господи.
Ото летять та й летять; прилітають до його дядька. Орел і каже:
— Іди ж у хату, та як будуть питати тебе, чи не бачив нашого небожа, то ти скажеш: як дасте яйце — райце, то й на очі приведу.
Він приходить у хату, коли це його запитують:
— Чи по волі, чи по неволі?
А він їм:
— Добрий козак усе по волі ходить.
Вони його питаються:
— Чи не чув ти там за нашого небожа? Бо вже третє літо, як пішов на війну, — та ні чутки, ні звістки.
— Як дасте яйце — райце, то й на очі приведу.
— Лучче нам його ніколи не бачити, як віддати тобі яйце — райце.
То він виходить із хати та й каже орлові:
— Казали так: лучче нам його ніколи не бачити, як тобі віддати яйце — райце.
— Летімо далі! — сказав орел.

Летять та й летять, та й прилітають до орлового брата; той чоловік і тут те саме говорив, що в дядька, — тільки і тут не здобув яйця — райця.

Прилітають до орлового батька, а орел тому чоловікові й каже:

— Іди в хату, та як будуть питатися за мене, то скажеш, що бачив, а як дадуть яйце — райце, то й на очі приведеш.

Увіходить чоловік у хату, а вони його зустрічають:

— Чи по волі, чи по неволі?

— Добрий козак усе по волі ходить.

Тоді його стали питатися:

— Чи не бачив ти нашого сина? Бо вже як немає — третє літо: пішов на війну, та, мабуть, убили його там.

— Я бачив його, але як дасте яйце — райце, то я й на очі приведу.

Батько-орел каже йому:

— Нащо воно тобі? Лучче ми тобі дамо багато грошей.

А він каже:

— Я не хочу грошей, дайте мені яйце — райце!

— Піди ж приводь — зараз тобі дамо!

Він уводить орла в хату. Тоді його батьки так зраділи, що дали яйце — райце і сказали:

— Тільки не розбивай ніде на дорозі, а як прийдеш додому, то погороди загороди великі, а тоді його й розіб'єш.

Він іде та йде, та так схотілось пити йому... Коли це найшов криничку. Тільки що став пити воду та якось об цебрину й розбив те яйце — райце. Як узав скот вернути з того яйця! Верне та верне. Гониться він за тим скотом; то що з того боку піджене, на другий розійдеться... Кричить бідолаха, нічого сам не зробить!

Коли це іде до нього змія та й каже йому:

— Що ти мені даси, чоловіче, як я тобі скот цей зажену в те яйце?

— А що тобі дати?

— Даси те, що без тебе стало дома?

— Дам!

Ото вона гарненько загнала той скот у яйце, заліпила славно те яйце й дала йому в руки.

Він приходить додому, аж там без нього син народився. Ударив він об поли руками:

— Це ж я тебе, сину, віддав змії!

Ну, ото журяться вони з жінкою, а далі кажуть:

— Нема що робити, журбою не допоможеш! Якось треба жити.

Погородив він загороди великі, розбив те яйце, випустив скот і забагатів. Живуть вони, аж поки син підріс.

От син і каже:

— Це ви мене, тату, віддали змії. Ну, дарма, якось буде!

Він зараз і пішов до змії.

Приходить до неї, а вона йому й каже:

— Зроби мені троє діл, та й підеш собі додому; а як не зробиш, то я тебе з'їм!

А коло її хати був великий луг — скільки оком сягнути! Так вона йому й наказує:

— Щоб ти за одну ніч отой луг викорчував, і щоб там і зорав, і пшениці насіяв, і зжав її, в скирти поклав і щоб в ту ніч з тієї пшениці мені паляницю спік: поки я встану, щоб вона на столі лежала.

Він іде до ставка та й зажурився. А там близько був мурований стовп, і в тім стовпі жила зміїна дочка замурована. Він приходить сюди та й плаче. А та дочка його питається:

— Чого ти плачеш?

А він каже:

— Як же мені не плакати, коли змія загадала таке, що я ніколи його не зроблю, а вона сказала, щоб за одну ніч зробив.

Вона його спиталась:

— А що ж там?

Він їй і розказав. Тоді зміїна дочка каже:

— Як візьмеш мене за жінку, то я тобі все зроблю так, як змія казала.

— Добре! — відказав він.

— Лягай же тепер спати, а завтра рано щоб устав, та понесеш змії паляницю.

От пішла дівчина до того луку та як свисне: той луг тріщить, лущить — на однім місці ореться, на другім пшениця сіється... До світанку спекла паляницю, дала йому. Він приніс до змії в хату і поклав на столі.

Змія прокинулася, вийшла в двір та й дивиться на той луг: тільки сама стерня та скирти стоять. Тоді йому каже:

— Ну, справивсь! Гляди ж, щоб і друге діло зробив!

Та зараз йому й загадала:

— Щоб ти оту гору розкопав, і щоб туди Дніпро йшов, а коло того Дніпра побудуй комори: щоб байдаки туди приставали, й щоб ти ту пшеницю продав на байдаки. Як устану рано, то щоб це все було готове!

Він ізнов іде до того стовпа та й плаче. Та дівчина його й питається:

— Чого ти плачеш?

Він їй розказав те все, що йому змія загадала. Та вона йому каже:

— Лягай спати, я це все пороблю.

А сама як свисне! — то та гора розкопується, Дніпро туди йде, коло нього комори будуються...

Тільки прийшла вона та збудила його, щоб він пшеницю видав купцям на байдаки з тих комор.

Змія встає та й дивиться, що все так і зроблено, як вона йому загадала.

Тоді загадує йому втретє:

— Щоб ти цю ніч уловив золотого зайця й раненько щоб приніс мені в хату.

Він ізнов іде до того стовпа та й плаче. Та дівка й питається його:

— Що вона загадала?

Він розповів.

— Оце вже не жарти: хто його знає, як його і вловити! Одначе ходім до тієї скелі. Стань над норую; ти будеш ловити, а я буду гонити з нори, і гляди ж: що тільки буде виходити з нори, бери його — то золотий заєць!

Ото вона пішла та й жене. Коли це вилазить з нори гадюка та й сичить. Він її і пустив. Дівчина виходить із нори та й питається його:

— А що, нічого не вилазило?

— Ба ні! Лізла гадюка, а я побоявся її, щоб не вкусила, та й пустив.

— А щоб тебе: ото і є самий заєць! Ну, гляди ж, я ще піду; та як буде хто виходити й буде тобі казати, що тут немає золотого зайця, то ти не вір, а держи його!

Полізла та й жене. Коли це виходить така стара баба та й питається того парубка:

— Чого ти, сину, тут шукаєш?

— Золотого зайця.

— Де тут він узявся: тут його нема!

Сказала це та й пішла від нього.

Коли це виходить дівчина та й питається його:

— А що, немає зайця? І ніщо з нори не виходило?

Він каже:

— Ба ні! Виходила баба стара та спиталась мене, чого я тут шукаю; а я сказав, що золотого зайця, а вона каже: тут його немає, то я її й пустив.

Тоді вона й каже:

— Чом ти не держав? Ото самий заєць! Ну, тепер більше ніде його не піймаєш, хіба я перекинуся зайцем, а ти мене принесеш і покладеш на стільці. Тільки не віддавай змії у руки, бо як віддаси, то вона пізнає і розірве і тебе і мене.

От вона так і зробила: перекинулася золотим зайцем, він узяв, приніс того зайця, поклав його перед змією на стільці та й каже:

— Нате ж вам зайця, а я піду вже від вас.

Вона каже:

— Добре, йди!

Він пішов.

А змія тільки з хати, а заєць знову перекинувся дівчиною та за тим парубком. Почали вони вдвох утікати. Біжать та й біжать. Коли це змія побачила, що то не заєць був, а її дочка, — давай доганяти, щоб її розірвати. Та сама не побігла, а послала свого чоловіка. Змій біжить за ними: коли вони чують — аж стугонить земля. Тоді дівчина й каже:

— Оце вже за нами біжать! Я перекинуся пшеницею, а ти дідом та будеш стерегти мене; та як будуть питатися тебе: «Чи не бачив парубка й дівки, чи не йшли сюдою?», то ти скажеш, що тоді йшли, як ця пшениця сіялась.

Коли це змії летить та й питається того діда:

— Чи не бачив тут — не йшли сюдою парубок з дівкою?

— Ба йшли, — той відповідає.

— Давно ж вони йшли?

— Тоді, як оця пшениця сіялась.

— Цю пшеницю вже пора косить, а їх учора не стало.

Та й вернувся назад. Зміїна дочка зробилась ізнов людиною, а той дід парубком, та давай утікати.

Прилітає змії додому. Змія його й питається:

— А що, не догнав? І нікого не зустрів на дорозі?

А він каже:

— Ба ні! Зустрічав: дід стеріг пшеницю, а я його питаюсь, чи не бачив — тут не йшли парубок із дівкою? А він каже: ішли тоді, як оця пшениця сіялась, але ж та пшениця така, що пора косити, так я й вернувсь.

Тоді змія йому:

— Чого ти того діда й ту пшеницю не розірвав? То вони самі! Біжи вдруге за ними, та щоб доконче розірвав!

Летить змії. Ті чують, що летить ізнов — аж земля реве, — так дівчина й каже:

— Ой, летить ізнов! Зроблюся я монастирем, таким старим, що от-от розвалиться, а ти ченцем; та як буде змії тебе питатися, чи не бачив таких, то скажеш: «Бачив тоді, як цей монастир будувався».

Коли це летить змії та й питає цього ченця:

— Чи не бачив — не йшли тут парубок і дівка?

А він каже:

— Я бачив тоді, як оцей монастир роблено.

А змії каже йому:

— Їх учора не стало, а цей монастир уже років сто, як зроблено.

Сказав це й вернувся назад.

Приходить додому та й розказує змії:

— Бачив одного ченця, коло монастиря ходив; але я його питався, то він сказав, що бігли тоді, як той монастир роблено, але тому монастиреві уже років сто, а їх учора не стало.

Тоді вона йому й каже:

— Чом ти не роздер того ченця і монастиря не розвалив: то ж вони! Тепер я сама побіжу!

Побігла.

Ото біжить... Коли ті чують — земля реве і гаряча. Дівчина тоді й каже йому:

— Ой, тепер ми пропащі: уже сама біжить! Ну, я тебе зроблю річкою, а сама зроблюсь рибою-окунем.

Зробила.

Прибігає змія до тієї річки:

— А що, втекли?

Перекинулась зараз щукою, давай гонитися за тією рибою: що хоче вхопити, то окунь повернеться своїм пірцем гострим до неї, то вона й не візьме його. Гонилась, гонилась — так-таки й не вловила та надумала всю воду з річки випити. Стала пити; пила-пила, напилась багато та й луснула.

Ото тоді та дівчина, що була рибою, й каже тому парубкові, що був річкою:

— Тепер ми вже не біймось! Ходімо до твоєї господи; то ти підеш у хату та гляди: усіх поцілуєш, тільки дядькової дитини не цілуй, бо як поцілуєш ту дитину, то забудеш мене. А я наймусь у цім селі до кого-небудь.

Ото він прийшов у хату, з усіма поздоровкався та й думає: «Як же мені не поздоровкатися з дядьковою дитиною? Та ж вони подумують щось погане про мене». Поцілував і дитину дядькову. Як поцілував, так і забув за ту дівчину.

Ото побув він дома півроку та й задумав женитися. Йому нарадили одну дівчину, щоб він її брав; а він за ту й забув, що його вирятувала від змії, з іншою заручився.

Перед весіллям, увечері, кличуть на шишки молодиць. Прикликали й ту дівчину, що він з нею втікав, — хоч її ніхто й не знав, що воно за одна. Стали бгати шишки; та дівчина зліпила з тіста голуба й голубку та й пустила додолу, а вони й стали живі. Голубка й почала говорити до голуба:

— А ти забув, як я за тебе луг викорчувала й там пшеницю посіяла, а з тієї пшениці паляницю спекла, щоб ти до змії відніс?

А голуб каже:

— Забув! Забув!

Потім знов голубка каже:

— А ти забув, як я за тебе гору розкопувала й туди Дніпро пустила, щоб байдаки ходили до комор і щоб пшеницю ти продав на байдаки?

А голуб каже:

— Забув! Забув!

Потім знов голубка каже:

— А ти забув, як ми ходили вдвох за золотим зайцем? Ти й за мене забув?

А голуб каже:

— Забув! Забув!

Тоді парубок і згадав за ту дівчину, — за цю таки саму, що голуби поробила, та ту другу покинув, а з цією оженився.

І тепер живе добре.

* Українські народні казки // Головна спеціалізована редакція літератури мовами національних меншин України. — К., 1996, стор. 128–138.

Ірина Квасниця

ЗОЗУЛИНА КАРА

Казка

Прийшла на землю Весна. Ще несмілим вітром-леготом торкнулась вона верхівок дерев, усміхнулась променистим сонечком та привітала землю рідну веселиками —

лелеками. Саме вони на своїх крилах Весну із теплого вирію принесли і радість людям подарували. Але сьогодні день особливий — день Благовісту.

Бог Ярило благословляє землю і пробуджує її від зимового сну. Подивився він на гаї — дерева гілками до сонця потягнулися, бруньками стужавілими усміхнулися. Птахи радісно заспівали, Весну зустрічаючи.

Де ступив Ярило по землі — земля у смарагдові трави убралася, квітами діброви завітчала, ниви у зелених яринових сукнях милуються...

Глянув на озера та ріки — вони з льоду скресли, риба стрепенулася...

Багато роботи ще у Ярила: бджіл у вуликах побудити, мурах і комашок обігріти, гадів земних до життя повернути. Цілий день Ярило у праці й турботах. А все суше на землі сидить і дивиться, не сміє і ворухнутись, щоб клопоту не наробити. Бо шум відверне Ярила від справ, і він може щось забути або, не дай лихо, не встигнути... День то особливий і один лише такий у році Благовіст...

Усі птахи, звірі та люди розуміли важливість і святість цього дня. Лише одна зозуля знехтувала древніми, як світ, приписами. Вона з самого ранку носилася, як оглашена, по лісу і вила собі гніздо.

— Ой, лихо на нас накличеш, дурепо! — сварився з нею старий сич.

— З якого дива?! Нікого немає, нікому я не заважаю. Чого б то я сиділа й нудилася без роботи?

— Благовіст сьогодні. Ярило землю будить. Древні казали...

— Древні казали... древні казали... А ти сам бачив Ярила? Бачив, як він землю будить?

І зозуля знову помчалася за черговою травинкою для свого гнізда.

А Ярило, сонячно усміхаючись, підійшов до лісової борти, щоб бджіл розбудити. Тільки-но нахилився, розтулив уста, щоб ніжно їх вітром-леготом зігріти, як на всьому льоту у нього вскочила зозуля. Та так, що солом'яний бриль з голови збила. Ярило так дмухнув, що геть усіх бджіл із борти й видув. Перелякані з просоння, вони давай кусати усіх, кого зустріли. У лісі зчинився такий рейвах, що Перун розсунув верховіття дерев і глянув з небес. Він побачив покусаного Ярила з опухлою щокою, заплакану білку та сердиту росомаху, що вилизувала собі лапу.

— Що сталося? Чого ви усі такі сердиті й заплакані? — спитав Перун.

— Нас усіх покусали бджоли, — схлипнула білочка.

— Це я, батьку, винен, — поклонився низько Ярило, — хотів бджіл леготом зігріти та не розрахував сили подиху і видув їх із борти. От вони зі страху усіх покусали...

— Це не Ярило винен, — втрутилась у розмову росомаха. Вона низько вклонилась Перуну. — Вибач, що втручаюсь у божий промисел. Це у нього влетіла зозуля, що носить сьогодні цілий день. Хоч і добре діло робить — гніздо в'є, та усьому свій час...

— Де зозуля? — грізно заревів Перун.

— Тут я, — тремтячим голосом сказала зозуля.

— Чи ти не знаєш, доросла птахо, древніх приписів, що на Благовіст не можна ніякої роботи робити? Це ж для блага усього суцього, заради вашої ж безпеки!

— Я цього не розуміла...

— То щоб усі пам'ятали твій непослух, ти тепер тисячу років не витимеш гнізда.

— Як же ж я пташенят виведу? Не губи мій рід, Перуне! — заплакала нерозумна птаха.

Замислився Перун. Хоч був суворий та серце мав м'яке.

— Рішення своє я вже не зміню. А щоб продовжити свій рід, підкладай свої яйця у чужі гнізда. Буде на то ласка інших птахів — вигодують пташеня. Не захочуть — то вже їх воля.

Гірко заплакала зозуля над своєю нерозважливістю, та нічого не вдієш. Так з тих пір і повелось, що зозуля свої яйця у чужі гнізда підкидає, своїх пташенят не виховує... Бо порушила стародавній закон — на Благовіст навіть птиця гнізда не в'є...

КАЗКА ПРО ЗОЛОТУ ВЕРБУ

Прокинулись люди на світанку... та не зійшла Зоря-Зоряниця. Не освітила небо ніжним світлом. Не відчинились небесні ворота, і золоте Сонце не виїхало на білих конях по блакитному небу. Впали на коліна жерці і стали молитися. Бо прийшов час древнього пророцтва, що через тисячу років настане всесвітня тьма, і Чорнобог¹ знову спробує владу у світі людей прибрати до рук.

Прокинувся до щоденної роботи Світовид². Та бачить, що небо закрито чорними хмарами. Доньки його — Зорі у своїх теремах за замкненими дверима сидять. Ночена³ — дружина його, оксамитовий плащ сльозами обливає, намагається залатати відірвані Мракотою⁴ шматки. Чорна Біда⁵ нависла над світом білим. Схилились у задумі усі чотири голови Світовіда. Недобрі думи захмарили його чоло, а вітер розкуйовдив його бороду. І вихопив Світовид свого меч-блискавку, сів на коня білого, мов сніг, і вигукнув так, що гори здригнулися:

— Виходь на бій смертний, Чорнобогу! Стань переді мною і бийся, як заповідав нам наш батько: нехай здійсниться божий суд!

— Я тебе не боюся! — пролунав не менш гучний голос.

І перед Світовидом з'явився із-за хмар на чорному коні Чорнобог. Очі його горіли пекельним вогнем. Вітер розвівав розкішне чорне волосся, перехоплене синьою блискучою вервицею. Тіло захищали блискучі мідні лати.

— У тебе немає надії на перемогу, — гримів Чорнобог, — чаша людського гріха переповнена злом і несправедливістю. Прийшов мій час княжити на землі.

— Люди не бездоганні. Але вони ще такі молоді. Людство вчиться жити на землі. Вчиться жити у мирі і за законами, дарованими Всевишнім. І моє призначення — дати їм ще одну можливість, дати час, щоб виправити помилки, — відповів Світовид.

— Блаженний, ти загинеш! Ти сильний своїми переконаннями і вірою людей у добро, а люди зневірилися у пошуках добра і справедливості!

Небо розірвали вогняні блискавки. Це зійшлися у бої Світовид із Чорнобогом. Стали на диби коні, схрестились у герці мечі; здавалось, саме пекло заглянуло у очі. Страшний гуркіт та буря пронеслися над землею. Сорок днів і ночей лютувала буря та потоки дощу заливали землю. Сорок днів та ночей ішла смертна битва між витязями, і сорок днів та ночей творився Божий суд...

І переміг Світовид Чорнобога, здолав його не хитрістю, а силою богатирською. Розбив тяжкі хмари небесні мечем-блискавкою та ув'язнив його разом із демонами чорними до світу підземного ще на тисячу років. І коли вже на небо вийшла Зоря-Зоряниця й освітила край неба першим ніжним промінням, Мракота, про яку усі забули, сипонула із хустинки у очі Світовіда сон-траву. Захитався у сідлі Світовид. Величезним зусиллям примусив себе відчинити небесні ворота і випустити на небо золоту колісницю, запряжену білими кінями і схилився у глибокому поклоні перед Даждьбогом — Сонцем.

Уся земля освітилася сонячним промінням. Умила заплакані й злякані очі, усміхнулася до Сонечка щасливою посмішкою. Забуяли трави та озимі хліба у полях, защебетало птаство, забрикала на пасовищах худоба. Життя знову відроджувалося і сяяло новими барвами...

На небі й на землі усі жителі були зайняті своїми справами настільки, що не помітили лиха. Спали замки закляті із теремів Зоряних. Лада, лагідно посміхаючись, золотою ниткою зашивала Ночені її понівечений оксамитовий плащ. Люди узялись до роботи, бо прийшов час будити землю від сну: орати й сіяти. Худоба тішилась соковитою травою, а пташки узялися вити розметані бурею гнізда. А Світовид все нижче і нижче хилився до

голови свого вірного коня. Поволі повіки все більше й більше закривали очі. Спустився він на землю і вирішив спочити під зеленою осикою.

— Що ти, що ти, я не можу дозволити тобі тут спати, — злякано затріпотіла листям осика. — Іди собі десь далі. У мене свої є клопоти, пощо мені ще чужі? — А собі думала: «Сьогодні ти переможець, а завтра Чорнобог з мене за це спитає, за свою доброту сама ж і постраждаю. Ти раз на тисячу років на землю спускаєшся, а Чорнобогові слуги тут щодня товчуться».

Погано розуміючи, що відбувається, Світовид поїхав далі. Тільки вірний його кінь усе прекрасно зрозумів, бо умів читати думки усього суцього. Неподалік зеленів тополиний гай. Та й там їх теж зустріли непривітно. Тополі гордовито дерлися до сонця і вдали, що не помітили подорожнього. А на березі невеличкої річки росла верба. Низько, до землі схилила вона свої віги й, від сорому за своїх сестриць, закрила очиці. Та коли Світовид під'їхав на коні до річки, вона сказала:

— Спочинь під моїми вітами. У мене вони не такі розкішні, як у моїх сестер, і вродою я не вдалася, але у мене щире бажання створити затінок для витязя. Бо хто б ти не був, бачу, дуже втопився.

Спочив на траві-мураві богатир і не помітив, як день промайнув. Спить та й спить і вставати не думає. Пригледілась до богатиря верба й упізнала Світовид. Захвилювалась верба, відчула лихо і просить жайворонка:

— Жайворе, брате, лети до Ночени і перекажи їй, що лихо сталося. Мабуть, Мракота чи слуги Чорнобогові щось поробили Світовиду, бо спить він сном смертним і не прокидається.

Полетів жайворонка до Ночени, а світ, скажу вам, неблизький. Крилами маленькими махає, серденько із грудей вискакує. З останніх сил вибиваючись, влетів у вікно терему Ночени. А Ночена із Ладою та донькою своєю Зоряницею Вечірньою чай трав'яний цілющий пили.

— Біда, Ночено, ой біда! Поробили щось Світовиду, і він на землі біля річечки спить сном смертним. Немає кому зачинити ворота небесні за Даждьбогом. Велика посуха на землю упаде.

— Що ж робити? — захвилювалась Ночена, замислилась на мить, у книгу старовинну заглянула. — Тепер я знаю, що робити...

Узяла Ночена плакун-трави чудодійної, сіла на собаку крилатого^б, посадила на коліна жайвора-вістуна і полетіла на землю. Прилітають, дивляться, а Світовид спить сном смертним і не дихає. Обняла його Ночена, настій із плакун-трави у вуста нерухомі залила і стала замовляння старовинні творити:

«Плакун, плакун, плакав ти тисячу літ і тисячу зим... Допоможи моєму Світовиду, забери з нього силу лиху, силу темну... Омий його сльозами чистими, дай силу життя райдуги весняної. Плакун, плакун, травице Родова, зажени силу лихую, силу темную під землю глибоко, замкни у яму бездонну навіки, поверни струмінь життя у тіло коханого...»

Зашуміло, загуділо навколо, чорний вихор над землею пронісся, куряву до небес підносячи. З очей Світовид сіра пелена спала і у землю запалася. Відкрив він очі. Розправив груди богатирські, до дружини своєї ясними очима усміхнувся. Низько вклонилася Ночена своєму господареві і мужу.

— Оце я виспався, так виспався! — потягнувся Світовид. — А чого ви усі такі стурбовані?

Оглянувся навколо і здивовано спитав:

— І що я на землі роблю?

Розповіли йому вірний кінь та Ночена про те лихо, що з ним сталося. І про те, як верба з жайворонком це лихо допомогли подолати.

— Якби не їхні добрі душі, то спав би ти ще довго. І страшна посуха прийшла б на землю. Бо ми з доньками Зорями та Вечірньою Зоряницею не мали б сили ворота небесні зачинити, — закінчила вона свою розповідь.

Задумався Світовид, а тоді й каже:

— Як сталося, так сталося, на все воля Божа. Але має бути справедливість на землі. Ти, жайворонку, віднині й довіку будеш небесним вістуном. Будеш приносити людям звістку про прихід весни. Нехай радість панує і на небесах, і на землі. А ти, — каже до верби, — не журися, що непримітною вродилася. Серце у тебе чисте і золоте. Отож кожної весни розцвітатимеш золотим цвітом. Усі люди будуть не тільки чудуватись із твоєї краси, а й святим деревом вважати. Бо віднині й довіку і коріння твоє, і кора, і листя, і деревина — усе цілющим стане. І тільки той, хто переспить у тіні твоїй, знатиме велику цілющу силу твою. Бо то є воля богів на небесах і на землі.

Сказав так, сів на свого коня і полетів у палаючих на сонці латах ворота небесні зачиняти. День добіг свого кінця. Вечірня Зоряниця зійшла на небі, а незабаром і Ночена прилетіла на крилатому собаці й укрила усю землю своїм оксамитовим плащем. Зорі повідчиняли вікна у своїх теремах, і землю залило чарівне мерехтливе світло ночі. Тільки десь-не-десь небо будили невеликі золоті сполохи — це виблискували золоті нитки, що ними Лада залатала оксамитовий плащ Ночени.

...Прошли роки, заледве пам'ятають люди ці давні події. Але щороку жайвір першим сповіщає людей про прихід весни. Весною верба цвіте золотим цвітом, і люди рвуть галузки та б'ють один одного по плечах, вітаючи з весною і бажаючи один одному здоров'я. А у дні Світлого тижня молодь водить хороводи, і чути пісні:

Хлопці:

Ой у полі верба,
Верба золотая.
Мені сподобалась
Дівка молодая.

Як, Лада русява,
Рум'янеє личко,
Іде лугом, як та пава,
Як перепеличка.

Дівчата:

Ой рвала шавлію-ругу,
Ще й барвінок рвала,
А я своєму миленькому
Коника квітчала.

Прийди, парубче, до мене,
Вклонися низенько.
Нехай нас благословлять
Батенько та ненька.

Хлопці:

Ідем з гори на долину,
Та й будем радити,
Який тобі, моя ладо,
Віночок купити?

Дівчата:

Купи, милий, із барвінку,

Сонцем золочений,
Бо то буде віночок,
Від Бога суджений.

Від Бога суджений,
Свячений росою,
Буде то вінець на щастя,
Дарований вербою...

І всміхаються боги на небесах, бо щастя і радість панують на землі... Тільки осика усі ці віки тремтить від страху, та тополі горді й одинокі здіймають свої віти до сонця...

Примітки до тексту:

¹**Чорнобог** — міфічне божество древніх слов'ян, володар темряви, прародич зла. Йому підпорядковувалися темні сили, нечисть. Наші предки вірили, що коли переповниться чаша зла, то на землі за волею Чорнобога виросте чорна отруйна **трава чорнобил** і своїм смертоносним подихом погубить усе живе.

²**Світовид** — міфічне божество древніх слов'ян, інша назва — Сварог. Це бог білого дня, який мав владу над усім, що живе на землі. У нього було на плечах чотири бородаті голови на окремих шиях, звернені на чотири сторони світу. У правій руці він тримав ріг велетенського тура, наповнений вином. Володів він і чарівним мечем-блискавкою.

³**Ночена** — дружина Світовіда, міфічна богиня ночі. Вона вкриває землю оксамитовим плащем, який зітканий із місячних променів.

⁴**Мракота** — міфічна богиня, дружина Чорнобога, інша назва — Марена. Вона вірна слуга своєму чоловікові і носій негативної, руйнівної енергії. Знається на чудодійних травах та отрутах, що вкорочують життя людини.

⁵**Чорна Біда** — демонічна істота, слуга Чорнобога, яка шукає людей-невдах і живиться їх життєвою силою. Іноді набуває вигляду стихійного лиха чи епідемічних хвороб (чуми, холери, туберкульозу).

⁶**Крилатий собака** — міфічний чарівний звір із залізними пазурами та зубами. Очі його горіли вуглинками. Крилатий собака не тільки переносив Ночену з одного світу в інший, а мав здатність під покровом темряви бачити нечисту силу і спопеляв її своїм поглядом.

Ірина Квасниця

ЛЕГЕНДА ПРО ЯНГОЛЬСЬКІ ХОРИ

Звечора Іруся з бабцею та дідусем ходили до церкви на вечірню службу. Дівчинка дуже втомилася, бо довелося після служби відстояти величезну чергу до Плащаниці. Їй було дуже шкода Ісуса, якого цвяхами розп'яли на хресті. Щирий жаль розривав її маленьке серденько, і, йдучи назад додому, мала розплакалась. Дідусь узяв онуку на руки і сказав:

— Ти не плач. Бо Христос не помер, тобто спочатку помер, але потім воскрес.

— І тепер Він з цвяхами і на хресті живий? — спитала Іруся, розмазуючи сльози по личку.

— Свят, свят, свят, — загомоніла бабуся, накладаючи на себе хрест, — до чого тут цвяхи? Ти ж бачила, що на Плащаниці Ісуса нашого уже зняли із хреста, загорнули у саван, а завтра, як зійде сонце, Господь-Батько Його воскресить...

— А... а я його бачити буду? — не вгамовувалась мала.

— А чого ж, може й будеш, а зараз іди вмивайся і лягай спати, бо треба ранесенько вставати і йти до церкви.

Бабуся заходилась укладати у кошик паску, ковбаску, сир, хрін, писанки і ще усього багато смачного і недоступного до споживання «...допоки не посвящать, і Христос не воскресне...» Мала чула це, може, разів двадцять, але постійно пробувала щось ущипнути, полизати чи бодай понюхати... Ірусі бабуся дала солодкою манної каші й терпляче погодувала малу непосиду.

— А чого ви не лягаєте спати? — чіплялась вона до дорослих.

— Сьогодні свята ніч, і не гоже спати добрим господарям. Сьогодні треба молитись за спасіння своєї душі та щиро покаятись за свої гріхи умисні й неумисні перед Богом, — відповів дідусь.

— Я вже покаялась, — діловито промовила Іруся. — Що мені тепер робити?

— Іди до мене, — засміявся дідусь і узяв її на руки. Його пальці, пожовтілі від тютюну, мали запах копченої у димарі шинки, але очі були карі-карі, як дві тернинки, і ніжно усміхалися до малої.

— Я тобі розповім про чудо, яке відбувається кожного року у церкві на Воскресіння Господнє. Цю історію мені розповів ще мій дідусь...

...На світанку, коли сонце ще ледь прокинулося за горизонтом, відкриваються «царські врата» у церкві, й починається воскресна Служба Божа... Священики співають псалми і ховають Плащаницю до спеціальної кімнати. Люди усі щиро моляться разом із своїми пасторами. І кажуть, що в цей день так щиро каються у своїх гріхах і так щиро просять Бога про їх прощення, що Бог чує ці молитви. А найдужче це все відбувається тому, що Його Син викупив усі людські гріхи своїм життям. Саме Ісус пожертвував найдорожче, що є у людини — власне життя, щоб Бог-Отець простив нерозумних людей і дав їм вічне життя після смерті у раю. І от, коли Плащаницю сховали, що символізує закінчення земного життя Ісуса Сина Божого, усі люди з священиками виходять на вулицю і закривають церковні двері на ключ. Усі разом ідуть з молитвами тричі навколо церкви, тоді стають на порозі й тричі співають перед зачиненими дверима: «Христос Воскрес із мертвих...» І під час співу цієї пісні священик хрестом відчиняє двері церкви на знак, що Христова смерть відчинила двері для наших душ до неба. У церкві у цей час відбувається чудо: ангели виводять Спасителя і забирають Його на небо. Усі святі ікони освічуються небесним сяйвом, і святі, що на них намальовані, стають у церкві перед вітварем на коліна і співають разом із ангельськими хорами у церкві та з людьми і священиками біля дверей церкви: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав. І тим, що в гробах, життя дарував».

— Потім у церкві, — розповідав мій дідо, — звучить ангельська музика, весь вітвар осяяний світлом, і усі святі христосуються між собою...

Священик відкриває двері, й усі люди заходять до церкви. Людей зустрічає дивним світлом церква. Усі святі на іконах усміхнені і з лагідними поглядами: вони нас бачать і бажають добра, миру і злагоди. А ми, люди, наповнюємося цим дивним світлом і миром, що йде на нас. Деякі люди починають плакати від щастя, деякі сміятися, але усіх переповнює велика радість Христового Воскресіння. Бо людське життя і смерть не є глухий кут. Христос нам дарував можливість потрапити по смерті до раю, і наші душі радіють з цього... І вже людський хор підносить хвалу Господу до небес за цей великий дар...

— А дзвони, дзвони коли дзвонять? — запитала тихенько онука.

— А дзвони починають дзвонити, як люди із церкви виходять, щоб розігнати нечисту силу. Дуже нечисть боїться церковного дзвону. А потім цілий день дзвонять, щоб і на небесах ангели почули, що люди усвідомили ту велику жертву Сина Божого, яку Він склав перед Отцем Своїм за людей. Дзвонять, щоб ангели відчули теж велику радість людську на землі, бо Христос Воскрес!

— А якби в церкві залишитись, можна було б побачити, як святі христосуються?

— Того не можна робити, бо що дано Святим, того смертним — зась. Кожному своє, але найголовніше, що люди зуміли розділити ангельську радість Христового Воскресіння...

— Я сьогодні йду з вами до церкви і буду співати «Христос воскрес із мертвих». Я хочу, щоб мене теж ангели почули...

Дівчинка притулилась до дідусевих грудей і, усміхаючись, заснула... Йй, мабуть, снилися ангельські хори та усміхнені лики святих, бо вона променисто усміхалася у сні...

Дідусь поклав малу до ліжечка і теж усміхнувся. Сьогодні Великдень, день Христового Воскресіння, і дай нам, Боже, добра, миру і злагоди у нашому домі...

Ірина Квасниця

ПРО КРАШАНКУ, ЧОРТА ТА ХИТРУ ЖІНКУ

Казка

Замислив собі чоловік щастя довічного добути. Багато він потаємних книжок прочитав, вивчив різних замовлянь та потаємних знань, але нічого в нього не виходило. Щоб прогледувати родину, треба було щодня сумлінно працювати, заробляти гроші й купляти все необхідне для вжитку. Його дружина була відома на всю округу вишивальниця. Люди не один місяць чекали, щоб вона прийняла їх замовлення на виконання тієї чи іншої речі. Чоловік постійно бурчав:

— Що ти марнуєш і очі, і час отим своїм вишиванням? Кому це треба? А якщо й треба, то нехай бере голку і вишиває — справа нехитра.

Дружина лише лагідно посміхалася, бо окрім власного задоволення від улюбленої праці, мала ще й неабиякі прибутки.

Та чоловік усе шукав шляху до вічного щастя і у тих пошуках все більше і більше озлоблювався. Йому було ніколи тішитися тихим родинним щастям, спостерігати, як ростуть діти і онуки.

Пройшло немало і небагато, а п'ятдесят років. Постарів чоловік, а вічного щастя і радості так і не знайшов. От однієї ночі, як завжди, сидів він над старовинними книжками та й читав. Вірніше, він перечитував уже відому йому книжку старовинних замовлянь. І от одна сторінка раптом роздвоїлася, і випав пом'ятий, покритий невідомими письменами аркушик. Від нього відгонило паленою сіркою, і сипався з нього порох...

У цей час у пеклі дзвони задзвонили та й так, що усій чортячій братії, і малій, і старій, вуха геть позакладало.

— То не є добре, ой, то не є добре, — повторював старий чортяка і, чухаючи вуха, бо вони нестерпно боліли від дзвону, бігав навколо свого чортячого трону. Був це найстарший чорт у пеклі, тобто по-їхньому — цар Сатана.

Усе чортівське царство заметушилося і стало нагадувати вулик. Незабаром дзвони втихли, і чорти повернулися до звичного життя. Сатана ж зібрав велику нараду. Зійшлися найповажніші чорти і стали думати, як то далі жити.

— Хочу вам сказати, що настали для нас непрості часи... — почав мовити Сатана. — На землі якийсь неборак знайшов нашу довічну угоду про тимчасове перемир'я. Тож тепер ми маємо ту навіки заховану угоду викрасти.

— Так-то воно так, але про її знахідку дізналися не тільки ми у пеклі, але й архангели на небесах. Із свого боку вони зроблять усе, щоб ця угода знову зникла, вірніше, була так захована, щоб ми її ніколи не знайшли.

— Треба послати молоденького, але дуже талановитого чортика, дати йому шапку-невидимку, і нехай на практиці доведе свою хитрість та вміння.

— Небезпечно давати із схову шапку-невидимку. Бо то така шапка, що як її чоловік здобуде, то буде мати довічне щастя і нічого взамін, тобто душу, нам не дасть. А на нас зваяться усі можливі та неможливі біди, — заперечував рудий чортяка.

Сперечались вони, сперечались, але треба діяти, і знайшли таки серед чортячого люду кмітливого та хитрого чортика. Видали йому шапку-невидимку, обв'язали тирлич-зіллям і потаємними дорогами відправили його на землю по древню угоду.

А чоловік роздивився той старовинний папір і поклав його знову до книги. Надворі уже світало, заспівали півні, незабаром треба було підніматись до праці, а він іще ока не скліпив.

На небесах теж почули дзвони і теж дуже стривожилися. Це могло означати тільки одне: знайдено старовинну довічну угоду про тимчасове перемир'я, підписану самими Сатаною та Архангелом Гавриїлом. І поки не знали у пеклі про її місцезнаходження, доти вона і діяла. Тільки-но чорти візьмуть її до рук, чи то пак до копит, дія її припиняється. Знову чорти зможуть землею безкарно ходити та лихо людям творити.

І полетів Гавриїл на землю. Дорога неблизька і потребувала певного часу. За небесним часом кілька годин, та на землі пройшло декілька днів. І поки архангел Гавриїл долетів до землі, усе вже відбулося само по собі...

Треба сказати, що відбувалися всі ці події саме у великодню суботу. Господині пекли паски, малювали писанки та крашанки, готували великодню гостину. Люди перебували у пості і благочестивих молитвах. Тому той чоловік, що спричинився до такого переполоху, теж був зайнятий великодніми приготуваннями по господарству і не мав часу до читання плюгавих книжок. Чортеня прийшло на землю і, надівши шапку-невидимку, затаїлося у клуні. Його зморив сон із далекої дороги. Вночі він вирішив пробратися до хати і забрати угоду.

Та великодня ніч є незвичайна ніч. Господині обходять своє обійстя і свяченою водою освячують усі приміщення. Вогнем громичної свічки очищають усі кути, щоб на Великдень ніде нечиста сила не знайшла собі прихисток. Господиня пішла виконувати свій обов'язок, а донька їй допомагала. Тільки-но вони окропили свою клуню свяченою водою, щось завищало, як поросля. А коли очисний вогонь освітив кут, де заховалося чортеня, то смаленою щетиною засмерділо на усім обійстю. Чорта врятував пояс із тирлич-зілля, що йому завбачливо дали чортиці. Зметикувала жінка, що то щось не те, і каже чоловіку:

— Скажи мені правду, ти вчора знову свої книжки читав?

— Ну, читав?!

— І що там було такого, що наше все обійстя нечиста сила обсіла?

— Нічого такого не було. Хіба що листок якийсь випав, і він дуже сіркою смердів.

— А покажи мені той листок.

Взяла вона аркушик та не зуміла прочитати. Тоді й каже чоловіку:

— Давай сховаємо цей листок за святі образи, де святу воду та громичну свічку зберігаємо. Якщо то Боже писання, то воно буде там під захистом святинь. А якщо нечисте писання, то воно там і спопеліє...

Поховала усе, а сама бігом до коваля. Усім відомо, що ковалі є характерниками й у важких обставинах життя можуть щось дорадити. Ото прийшла до коваля, розповіла, що й до чого, а він її навчив, що робити. Зранку пішли до церкви, паски святять, писанки, крашанки, а жінка візьми і другий раз стала, щоб своє усе посвятити, а потім і третій... Чудується чоловік, але нічого не говорить. Прийшли вони додому, помолилися, розговорілися, от жінка й каже йому:

— Візьми тричі свячену крашанку під пахву та й іди до клуні. У лівому куті ховається чорт. Він тебе бачить, а тепер і ти його бачити будеш. На ньому шапка-невидимка. Хапай її та мерщій до хати. Тільки дивись, яйце з-під пахви не згуби.

Пішов чоловік і бачить: справді, сидить чортяка у клуні й шкіриться до нього. Страшно стало так, що за одну мить неборака і посивів. Але вхопив з чорта шапку-невидимку і побіг до хати. Ось уже й поріг, та сильний вихор видер у чоловіка крашанку. Упав чоловік у хату, але не дихає і став синіти. Ухопила жінка шкарлупу з крашанок з великоднього стола, запалила її та свяченим димом і обкурила свого чоловіка. Невдовзі

він і до тям прийшов. Шапку-невидимку в руці стискає і найперше побажав усій родині здоров'я, потім добробуту, потім миру на землі, потім... І так сидів він і загадував усе нові та нові побажання.

А на дворі таке ревище знялося! Буря, дощ, сніг з градом... Чорти і чортенята у двері та вікна гупають, та дим свяченої крашанки їх не пускає. І угоду дістати не можуть, і шапку-невидимку загубили. А чоловік усе загадує та загадує: і урожай добрий на сто років, і долі щасливої для своїх правнуків, і розуму правителям державним...

Не знати, чим би все це скінчилося, якби не з'явився архангел Гавриїл. Порозганяв він нечисту силу від обійстя, а тут іще великодні дзвони почали дзвонити. Божественним світлом осяяло усю хату. Зайшов Гавриїл до господи, низько поклонився і каже чоловікові:

— Віддай мені шапку, все, що ти загадав, то все збудеться. Але така річ не має бути у людей. За те, що угоду сховав, у добрі і мирі доживеш свого віку з дітьми та внуками. А ти, жінко, за сприяння Божому промыслу доживеш до того часу, щоб побачити своїх правнуків. Бо то є для тебе найбільше щастя — побачити, як твій рід примножився. Будеш жити у пошані і доброму здоров'ї. А тепер мушу йти.

Сказав і зник... Понімили зі страху чоловік із жінкою. Потихенько прийшли до тям. Жили собі, поживали і віку свого людського доживали. І знайшов чоловік своє щастя довічне. Але так і не зрозумів, що його справжнє щастя було — жити усі ці довгі роки із мудрою та роботящою жінкою. Мати добру родину та дивитись, як на мирній і благодатній землі зростають його діти й онуки...

Жінка ж навчила дочок усього, що знала сама. Найголовніше, розповіла їм про незвичайну, чудодійну силу Божої молитви та свяченої крашанки. На світі ще й не такі чудасії бувають...